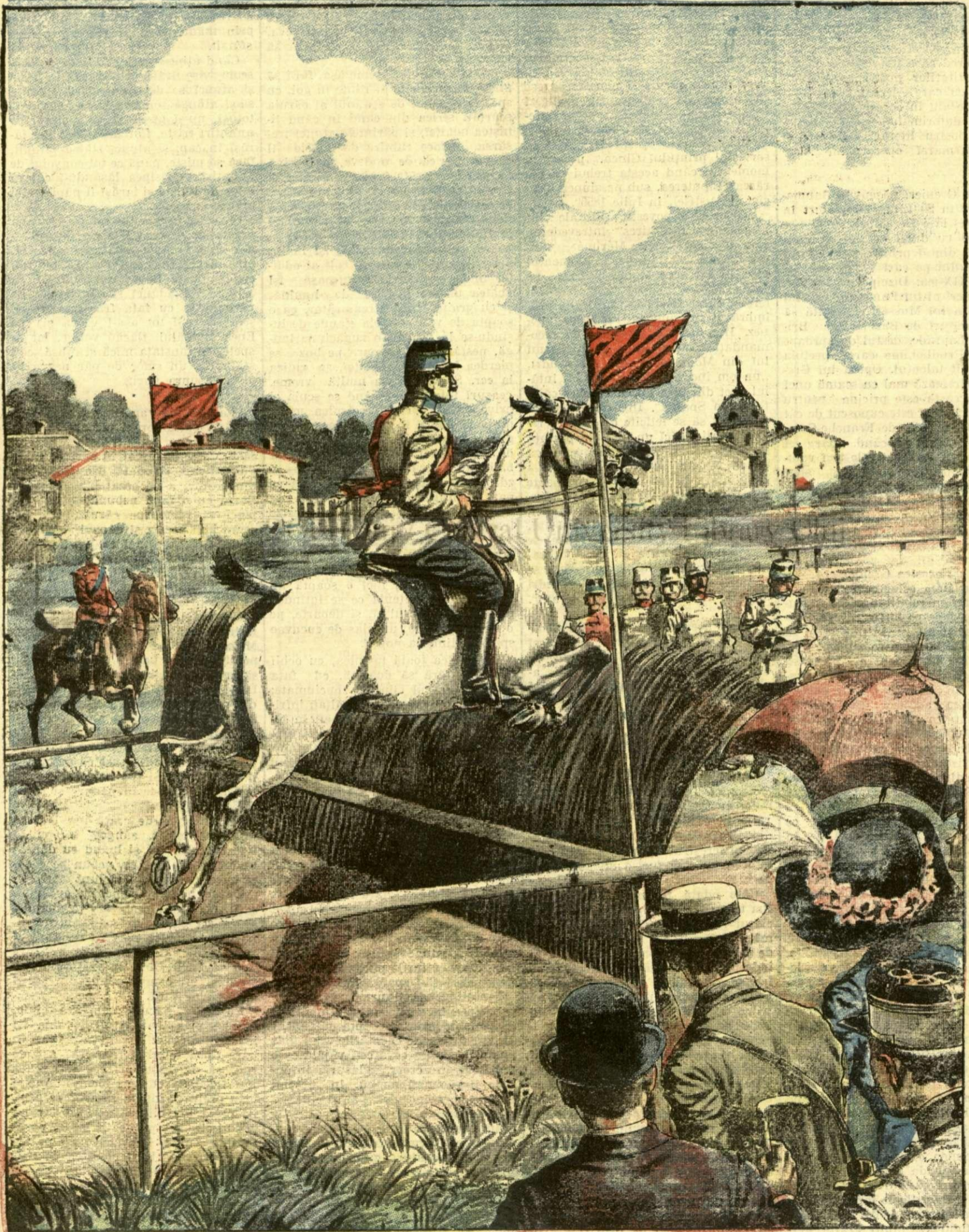

UNIVERSUL LITERAR

CONCURSUL HIPIC NATIONAL. -- (Vezi explicația).

NOTELE SAPTAMANI

EDOUARD GRENIER ȘI VASILE ALEXANDRI

Am obținut, am tradus și voi publica în curând corespondența dintre Vasile Alecsandri și Eduard Grenier, cele treizeci și două scrisori ale marelui nostru poet, necunoscute încă la noi în țară, descoperite în biblioteca din Basançon (Franța) și despre care am mai vorbit în *Universul literar* și în *Universul*.

Până să putem publica și noi din acele scrisori, mai tot atâtea pagini de istorie a epocii de renaștere a României, cred că e bine să facem cunoscut cititorilor noștri pe Eduard Grenier, cu care Alecsandri a stat treizeci de ani în corespondență, și căruia îi datorăm îmbogățirea materialului nostru literar și istoric și întregirea marelui opere a lui Alecsandri.

„Eduard Grenier, născut la Baumeles-Dames în 20 Iunie 1819, mort în același oraș la 4 Decembrie 1901, este considerat cu drept cuvânt ca unul dintre cei dintâi printre poezii de al doilea ordin pe care i-a produs secolul al XIX-lea. Discipol al lui André Chénier, al lui Lamartine, al lui Vigny și a lui Musset, el merită să fie pus alături de Barbier, de Brizeux, de Laprade, destul de aproape de Sully-Prudhomme care-i prețuia foarte mult talentul. Opera lui Grenier se adresează mai cu seamă unei elite și aceasta este pricina pentru care numele său este cunoscut de cât de literați, dincolo de Franche-Comté care l-a văzut născând. Dar cei zari pot avea în mâni cele trei volume ale lui de poezii complete, simțind că nu au plăcere din cele mai delicate, prindută de înălțimea și finețea sentimentelor exprimate, de farmecul descrierilor și armonioasă cadență a versurilor, totdeauna cizelate cu artă.

„Afară de acestea Grenier era, după mărturisirea celor ce l-au cunoscut, un om cu relații alese. A cunoscut aproape pe toți scriitorii iluștri ai vremii lui, și într-un secol în care rivalitățile literare au fost adesea atât de aspre, nu a numărat printre dânsii de cât prieteni. Corespondența lui poartă la fiecare pagină mărturisirea adâncii afecțiunii ce inspira tuturor. A vorbit el singur în ale lui „Souvenirs littéraires“ de excelențele raporturi ce a întretinut cu supraviețuitorii epocii romantice, cu Lamartine, Musset, Ch. Nodier, George Sand, Mérimée, Vigny, dar scrisorile lor, pe care le păstra cu scrupole, au pierit în incendiu ce i-a distrus casa din rue de Lille, în Mai 1871. Restul corespondenței lui, în posesiunea bibliotecii din Basançon, lasă să vadă cât îi stăimă scriitorii ca Emile Augier, V. de Laprade, Auguste Barbier, Alexandre Dumas fiul, Henri Hequet și Sully-Prudhomme, spre a ne vorbi de cât de morți. Articolele pe care d-nsul Ch. Baillie, Jules Lemaitre și Alfred Mézières le-au consacrat memoriei lui, mai arată și seducțiunea ce poetul francez exercita în jurul lui. Distincțiunea lui din naștere, eleganța purtărilor lui, agrementul conversației lui, fermecau mai cu seamă pe femei, a căror societate el o căuta bucuros. Comtesa d'Agout, d-nele Amalie Tashu, Ackermann, Arvède Barine, Pauline Caro, Valentine de-Lamartine, Emeline Raymond, sunt în primul rând printre nenunțările prietene ale lui Grenier, care își făcea o plăcere a corespunde cu dânsul, și încredința chiar gândurile lor tainice, bucuriile și întristările lor intime.

„Printre corespondenții lui Grenier mai figurează mulți străini, germani, greci și români, italieni mai cu seamă pe cari îi cunoscuse în timpul călătoriilor lui.

„Așași la ministerul de finanțe de la 1841 la 1848, a fost însărcinat în 1847 cu o misiune în Germania. După săderea lui Ludovic-Filip intră în di-

plomație, fu numit de Lamartine în 1848 al doilea secretar al legățiunii Franței la Berlin; de acolo, fu trimis în aceeași calitate la Berna, apoi la Francfort. El însă părăsi brusc cariera diplomatică în 1851, după lovitură de Stat a lui Ludovic Bonaparte; nu vru să servească pe acela pe care-l numi totdeauna, ca și Victor Hugo, omul lui 2 Decembrie. Posesor al unei averi frumoase, care-i asigura independența, se consacră de aci înainte cu totul cultului literar și poeziei și trăi astfel până la vârsta de optzeci și două de ani.

„În timpul ultimilor patruzeci de ani, Grenier nu renunță de cât odată la libertatea lui, la sfârșitul lui 1854. Primi atunci să devină secretarul particular al prințului Moldovei Grigore Ghica, căruia îi plăcea să se înconjoare de colaboratori francezi în opera de regenerare a principatelor dunărene, căreia se consacrase, Grenier rămase optsprezece luni în serviciul prințului Ghica, până în momentul când acesta trebui să părăsească puterea, sub presiunea Turciei și Austriei, în Iulie 1856.

„Grenier a povestit în ale lui „Souvenirs littéraires“ întrederea ce a avut cu Prosper Mérimée, vecinul lui din rue de Lille, în momentul plecării lui spre Moldova. Era, ne spune dânsul, ocupat cu facerea cufrelor când Mérimée veni la dânsul, îmbrăcat cu frumosul lui halat japonez. El aducea o scrisoare de recomandare pentru unul din prietenii lui din Moldova, Vasile Alecsandri, „un om încântător, adhogă el, întâmplător din țara lui, și cu care călătorise în Spania“. În urmă, Grenier a trebuit să se felicite de această recomandare, căci nu-i era cu putință să găsească în țara moldovenească un om cu care să fie în mai perfectă comuniune de idei și de sentimente ca acest român deja celebru, în vârstă de treizeci și șapte de ani atunci, mai tânăr decât el cu doi ani. D-nsul povestește că cele două străine se stabiliseră repede între ei, și în durabilitate, pentru că relațiile epistolare se umară între Grenier și Alecsandri timp de mai bine de treizeci de ani“.

Notele acestea sunt ale d-ului Georges Casier, conservatorul bibliotecii din Basançon, și sunt publicate de d-ns într-un memoriu de curând apărut asupra corespondenței lui Grenier.

UMBRA

Era o noapte frumoasă, și strălucitor în cerurile din Dragoslavea. — O căsuță scundă, cu ferestrul cât palma, prin care lumina abia se furișea sfios, stătea-necată.

Căta odată părintele Neculai își lua toaieul, chemat pe Dănilă, credinciosul tovarăș de drum, povestea amândoi tăcuți, ca doi stăpâni veniți de departe prin locurile acestea, și se îndreptau spre pădurea Băgdăneștilor, se așezau în umbra întunecată a copacilor groși prin frunzele cărora ca ceva scâmbitor, ca o geană închisă de lumină, abia de se zărea o picătură de cer albastru.

Aci venea aproape în fiecare săptămână părintele Neculai, și mergea strecurându-se înost printre vreascurile uscate ce-i trosneau sub picioare, se pierdea departe în iarna pădurei, nevăzut de nimeni, furișându-se ca un om temut, și se oprea abia într-un târziu în mijlocul poenii de la „Groapa Lupilor“.

Stătea aici ceasuri întregi, până ce strălucirea nopții începea să se pozeze din înălțimile cenușii, și când strălucitori, zărîți ca prin ceață, licuricii cerului, începeau să-și tremure diamantele.

Pentru toți oamenii satului, plimbarea Părintelui Neculai era un mister; se întrebau unii pe alții ce-o fi cătând dânsul acolo, în întunecimea pădurii, și toți rămăneau muți;

nu puteau da nici o deslușire, ridicau din umeri, pleșăiau din buze, și astea erau răspunsurile tuturor. El cunoștea ei de mult pe Părintele Neculai, erau aproape zece ani de când fusese adus în satul lor, dintr-o comună vecină, și nu știa nimic care să-i întunece viața, care să-l facă să hoinărească ca un călător pribeag, iar Părintele Neculai se făcea că nu vede, că n-aude nimic și își vedea înainte de rățacirea lui.

Când se întorcea seara acasă, oboșit, abia sprijinindu-se în bățul de mesteacăn ce părea frânt și el, cădea pe gânduri, își ridică ochii în sus ca și când ar fi cântat ceva, ce-i străpungea sufletul, îl făcea să tremure.

Rămănea multă vreme așa, fără să miște, cu privirile pierdute în gol, cu spatele rezemat de scaunul al cărui scărțait strica din când în când liniștea odăiței, și părintele atunci tresărea, o voce subțire de femeie îl chema parcă de undeva, o lumină neagră i se arăta înaintea ochilor și din ea ca ceva ce se strecura ușor, ca o vedenie i se arăta mereu, o frică neînțeleasă îi scutara tot corpul și împreunându-și mâinile galbene, osoase, cădea în genunchi, își înălța privirile rățacite într-un colț al odăiței unde o candelă unsuroasă își sbătea ultima licărire de lumină, și cu graiul stins, tremurător, ca o șoaptă de vânt ce-abia s-aude deslușindu-se la urechi, o rugăciune lungă, nesfârșită îi tremura pe buze, se pierdea în tăcerea odăiței, se ridică la cer. Și așa stătea multă vreme, ceasuri întregi, iar când se scula și privea afară prin ferestraica mică, înțunecarea nopții îi pătrundea ca niște ghiare în suflet iar zăpezile negre, de întuneric îl făcea să tremure, să bălăbașcă cuvinte fără de înțeles și zdrobit de putere se prăvălea apoi pe pat, își înfigea degetele în burta ce-i mătașea pieptul, și îngana cu bozele tremurătoare:

— Tot o noapte ca asta era și atunci!

Și apoi, nimic nu mai înțese în strălucirea odăiței, nici o șoaptă nu mai turbura mușenia ce se întindea peste tot cuprinsul ei, și departe, pe o strălucire veche, un glas de cucuvaie spinteca liniștea nopții.

Așa stătea toată noaptea, cu ochii deschși, fără să doarmă, cu fața ruptă de fiorul clipelor zbuciumate; mâinile-i tremurau, se înălțau înfricoșate în sus, ca bălăgănau în întunecarea ce-i cădea pe frunte și gândeau ceva să alunge strălucirile acelea, ce-i strălucirile sufletul, iar când își scuturau de lumină mișcările pe pereții întunecați, atunci respinea ușor, își ridică capul de pe perne, și făcea ca să scape dintr-o văgăună a morții.

Atunci abia toată de întunecimea nopții, văzându-l înnoștă îi păreau niște ghiare negre ce veneau spre el să-l înghită, și iarăși potepul de înnoștă începea să-i picure în suflet necărită nesfârșită ce-l străpungea ca o săbiță, ca un fier înroșit, în inimă, acolo unde simțea bătăile cele repezi, zvâcniturile puternice ce stăteau parcă să-i spargă pieptul.

Pretutindenea îl urmărea ceva ce se risipea în aer ca o nălucă, în orf ce zgomot, în orice șoaptă de vânt, i se părea că aude chemările unui glas înăbușit, simțea ceva ce-i văjăia ca o morișcă în creier, glasuri infundate îi răsunau mereu în urechi; înainte i se întindea parcă adâncimea neguroasă a unei prăpăstii, și atunci se oprea în loc, șovăia ca un osândit ce merge spre locul de moarte, și tremurătorul groaznic îi cuprindea ca în niște ghiare tot corpul acela schilav și subred, ce abia se mai purta pe fața pământului.

Odată ce sosirea anilor de bătrânețe ce-l încovoiaseră spinarea, cu fiorul ce-l făcea să se zgudue privind la drumul ce-l ducea acuma spre lumea celor de veci adormiți, remușcări înepătoare, ca niște vârfuri ascuțite de ac, începură să-i cuprindă sufletul și gândul îi zbura înafară la vremea când avea un to-

varăș de viață, la ființa aceea căreia el îi răpusese sufletul, și atunci iarăși întunecimea prăpăstiei de la Groapa Lupilor i se arăta înainte ca o gură uriașă de balaur, cu nări de foc, cu ochi scâpărători și turbați de manie. Și de încercă să gonească din minte arătările acestea înfiorătoare, simea că un cuțit nevăzut i se înfige în inimă, îi scornește carnea însângerată și vedea parcă pe poalele antirului picăturile roșii de sânge fierbinte, ce se prăvăleau pe pământ. Clipetele astea de groază îl îmbătrâneau și mai mult, fața i se zărcea în cute dese și adânci, și prin mădulele simțea o sleire fără sfârșit.

Când ațipea puțin, doborât de oboseală, vise urâte i se arătau în gând și atunci se deștepta speriat, căuta să-și alunge somnul de la gene, dar totuși, nu-și găsea pace; noianul de amintiri triste, fioroase, îi năvălea iarăși în cap, și atunci stătea pironit, fără să miște, până ce tot convoiul de amintiri se risipea lăsându-i câteva clipe de liniște și iarăși îl năpădea și mai groaznic.

O vedea în gândul lui pe cucoana preoteasa — cum îi zicea dânsul — așa ca'n vramide de-atunci: înaltă, bine făcută, cu pieptul mare, umflat, ce-i sălta ca la o fată tânără, cu ochii aceia adânci și negrii ca de cărbune și cu fata fragedă, roșie, străvezie. Și tot așa-l vedea și pe Enea Dascălul, flăcău voinic, lat în spete, cu mustața mică și tunsă, ce-l stătea ca un smoc de păr negru lipit de-asupra gurii.

Și-aduce bine aminte. Era în săptămâna patimilor și plecase la târg să cumpere ce trebuia pentru casă. Când s'a urcat în căruță, calul s'a poticnit de-odată din picioarele din nainte, a nechezat lung, și apoi porni cu o fugă nebună de era cât p'aci să răstoarne căruța. Nu era semn bun acesta și dânsul și-a făcut cruce; a strâns mai cu putere hățurile ce stăteau întinse ca niște coarde și se pierdu în zarea drumului.

Când s'a înapoiat acasă se înnoptase de tot, iar când a intrat înăuntru preoteasa nicăiera. De-odată un gând îi trecu prin minte: Enea Dascălul. Mirosul dânsul de mult dragostea preotului, dar parcă tot nu-l venea să creadă. O știa femeie cu frică de Dumnezeu și asta-l făcea să-și gonească din gând închipuirile ce cătău să-l ispitescă. Dar poate nici acum nu păcătuse; se gândea el, o fi dusă prin vecini, dar când ești afară pe poartă o femeie îi spuse că preoteasa îl necăsește. Și ține minte și vorbele femeii: „Du-te în pădure și ai să dai peste dâns!“

Un vâl gros de ceață i-se lăsă atunci pe minte, sângele începu să i se urce la cap, și luând cu dânsul un băț, porni ca un nebul pe cărăruia ce ducea spre pădure.

Era o noapte frumoasă, cu lună, și era așa de senin cerul în noaptea aceea, că părea un voal subțire, albastru, ce plutea ușor ca un abur.

Un vânt cald săruta ca o boare lină spicurile verzi de grâu, și-l răsfirau și luă câteva suvițe din părul acoperit de praful.

Părintele Neculai mergea iute, cerceta prin toate locurile, abia își mai ținea răsuflarea și mâna în care ținea bățul îi tremura așa de rău, că de multe ori era să-l scape jos. De-odată se opri locului. Auzise prin prejurul lui un zgomot de paș, își plecă urechile să asculte dar nu era nimic, i se păruse și iarăși porni înainte. Inima îi zvâcnea cu putere în piept, sângele îi clocotea cu manie în vinele ce le simțea parcă umflate, și pașii i se împleticeau ca unui om beat. Se silea să fugă dar nu putea, ceva greț îl alărna parcă de picioare, și o fierbinteală îi cuprinsese capul.

Înșelat! cuvântul acesta îi răsună batjocoritor în urechi, simțea că-l arde, i se revărsa apoi ca niște picături veninoase în suflet, și atunci mania îi creștea și mai mult. Și în zăpăceala lui nebună îi vedea parcă

pe-amândot înaintea ochilor — pe ea și pe Enea Dascălul — strănsi unul lângă altul, îmbrățișați, cu brațele împreunate, mergând încet și vorbindu-și de dragoste, și atunci simțea că nu mai poate răbda atâta pată pe suflet, se mânia și mai mult și tremurător recă și repezi îi zguduiau tot corpul.

La nimic nu se mai gândea acum decât la răzbanare; — să-i prindă, să-i omore pe-amândoi și apoi se va ruga lui D-zeu să-i spele mâinele de sângele păcatului. Ea poate are să-i cadă în genunchi, are s'o roage s'o ierte, dar el nu va auzi nimic, nu va da ascultare vorbelor ei, și o va pedepsi el însuși cu mâinele lui, o va strivi ca pe o năpărcă veninoasă, îi va frânge gâtul fără de milă și atunci își va simți sufletul ușurat.

Răzbanare! Cuvântul acesta îi văjaia la urechi, era parcă o șoptă nevăzută, venită de-aurea, ce-l îndemna spre păcat și atunci scrâșnia din dinți, strângea cu mânie pumnii încheștați, și un dor de sânge rece, încheștat și se revărsa în suflet.

Niciodată nu-i răsărise viu în minte chipul preotesei ca în momentele acelea. I se părea că o vede ca'n primii ani de căsnicie, tăcută, sfioasă, smerită ca o mironosifă, ca o sfință zugrăvită pe pereții altarului și mult se bucura dansul atunci văzându-și femeia potrivită cu firea lui de preot. În fiecare rugăciune ce o trimetea cerului, cuvinte de mulțumire erau șoptite către cel de sus, și lacrimi de fericire îi imperdeleau genele.

Așa fusese odinioară — Părintele Neculai din Brusturoasa — dar acum când femeia îi aluneca pe o vârnășul păcatului, dansul dădea cu amărăciune din cap, își mușca cu mâhnire buzele, și-și îndrepta privirile către cerul luminat de lună.

La o răsruce de drum se opri. Ceva negru, ca niște fantome îngremădite una lângă alta, i se arătă înainte. Erau copacii înalți și groși dela marginea pădurii.

O frică ne înțelegea îi cuprinsese atunci sufletul. Acolo să fie ei? — se întreba dansul mereu și ceva ce-l mâna de la spate îl ducea înainte.

Pădurea plină de farmec se desfășura ca un cerc, o liniște dulce, duioasă plutea peste tot cuprinsul ei și răze subțiri de lună desena pe pământ jocuri de lumină aurie.

(Va urma).

Mihail Alexandrescu

DRAGOSTEA SOARELUI

... Ca 'n vifor tresare și valul
Și marea se zbugiumă 'n ropot,
Răsună 'n adâncu-și mânia
Cu glasul vuiră de clopot;

Dar soarele 'n taină 'i zâmbește
Și 'mprăstie-argint pe talazuri...
O lume ne'nvinșă de patimi
Cu hohote rupe zăgazuri:

«Coboară-te 'n sânu-mi noptatic
«Și-ți moaie-aurita podoabă,
«Adâncul pătrunde-ți o rază
«Șavea-ma-vei pururea roabă,

«Și taina tăriiilor sfinte
«Trezește-mi-o 'n sânul meu dornic
«In vezi călătorule 'n lume
«Și stelelor mândrule vornic !!

Sfios, ca bujorul la față
Pășeste pe pragu 'nserării
Flăcăul cu plele de aur
Să 'ntâmpine viforul mării.

Și zbugiumul valului tace
Și șoptele-adâncului mor...
In urmă-și amurgul suspină
In tremur, o doamnă de dor.

Florea Graur

G. ALBERTINI

POVESTE TRISTA

...In seara aceea, eram în societatea mai multor amici. Camillio, lăsându-și de odată țigara pe masă, ne spuse:

— Am o poveste, dar plină de tristețe, poate că vreți s'o ascultați?

— Bravo! Spune, spune, Camillio; o tristețe acoperă pe alta, spune!

Atunci amicul, lepădându-și țigara, începu:

— „Povestea aceasta dureroasă, s'a petrecut acum zece ani. Pe vremea aceea, studiam într'un institut tehnic dintr'un orașel, unul din acele mici centre postice și liniștite, care sunt caracteristica curioasă a naturii. Trăiam acolo, în pensiunea a două femei, două biete suflete triste și sigurate, peste care durerea era stăpână de mult. Erau mama și fiica. Primei, într'o noapte teribilă marea furtunoasă, îi răpise bărbatul, pe atunci căpitan pe un vapor. Pe față, un an după moartea tatălui, o boală ciudată o făcuse să-și piardă vocea.

„Pot înțelege, ca ori și cîc, că pentru orice creatură care renunță la viață, e lege de a purta crucea; dar când necazurile biruiesc forța morală ce trebuie să o susțină, atunci nu mai există lege, atunci are dreptul să blesteme. Cu toate acestea ele nu blestema. Suferea în taină destinații lor, rugându-se ca două sfinte. Și eu, de la început, am iubit pe bătrână ca și un fiu și pe copilă ca pe o soră. Numai ca pe o soră la început; dar în urmă mai mult, din ce în ce mai mult. Acel amor, ce se naște tainic, subit, vine dintr'o legătură neînțeleasă a inimilor și îl face de o sută de ori mai tare, mai mare, mai sfânt.

„Iubii pe Margareta — acesta era dulcele ei nume — pentru că era frumoasă, blândă; dar mai presus de toate pentru că era atât de nefericită. Voi, hunii mei prieteni, cari educați în sufletele voastre tinere sentimentul înalt al pietății, vă puteți desigur face o idee de nenorocirea ei: Să nu poți de loc vorbi, să nu poți pronunța o singură silabă, după ce atâtea ani ai putut să te bucuri de bițele imens al vorbirei! Să te vezi silit, ca propria-ți gândire să o arăți printr'un gest vag, și printr'un urlet răgușit, care înspăimântă pe cel ce te ascultă! Nu-i aceasta ceva îngrozitor? Și astfel, din milă, apoi din altceva — se născu amorul. Un amor mare, curat, care ar fi putut să domine în tristețea ei, ca o rază binefăcătoare.... Dar din contră...!”

Aici Camillio, tăcu un moment, căci suspinele îi năbușau. Încercărăm să-l oprim de a mai povesti, căci vedeam că această amintire tristă îi face mult rău, dar el vru să continue:

— „Și ea mă iubea. De mult timp citisem aceasta în ochii ei, în acei ochi mari și gânditori. Apoi într'o noapte senină de Mai, când luna plutea majestuosă pe bolta cerului, și marea își isbea valurile mai cu blândete de mal, în acea noapte veni destăinuirea. Și îmi amintesc totul așa de bine, ca și când s'ar fi întâmplat aseară.

„Chemasem pe Margareta lângă mine, pe balcon, și admiram acel peisagiu superb al nopții. Și ea, lăsând la o parte cea sfială ce-o caracteriză, se apropiase din ce în ce și sta lipită de mine. Eram singuri în acea noapte. Mama ei, puțin cam indispusă, se culcase mai de vreme ca de obicei. Eram singuri, numai cu luna. Dar luna e o bună prietenă, care știe să păstreze tăcerea. Nu vreau să ascund nimic. Ușor, cam tremurând, îi înconjurai talia cu un braț, îi luai mâna în dreapta mea și o chemai cu o duioșie aproape copilărească: — Margareta!... dulce Margareta!...

„Ea nu-mi răspunde. Dar nu încercă să se despartă. Și o simțeam cum tremură din tot corpul ca o pa-

săre prinsă în laț. Și când îi spusei că o iubesc cu o iubire blajină, duioasă, ideală, ce n'are nume, ea începu să tremure și să-mi mult. Paloare ce i se întipărise pe față, acum se accentua; părea că nu se va mai putea ține pe picioare. Își plecă ușor capul pe pieptul meu și plânse, plânse de supremă fericire...

„In acea noapte, nu am putut închide ochii, nici un minut. Mi se gânduri mă chinuiau. Margareta, nu prefusei acel act de pasiune, nici cel puțin cu o vorbă! Margareta nu putea să vorbească de loc; nici odată nu aș fi putut asculta armonia dulce a glasului ei. Era deci cu puțință ca biata fată să nu poată rosti nici odată cel puțin o vorbă? Nu! Cel puțin așa credeam eu. Născută mută nu era; prin urmare o mai mare forțare, ar fi putut reîntoarce în poziția primitivă coardele vocale. Și aceasta i-o spusei chiar a doua zi. Ea surăse cu tristețe, amorul surăse at' resemnărilor, dar totuși încercă. Zadarnic! Și eu plânsei și-mi frângeam mâinele de disperare. Deci, nici odată, nici odată, mie care o iubeam mai mult ca ori ce pe lume, mie, care o socoteam mai scumpă de cât viața mea. — nu putea să-mi dăruiască o singură vorbă? Nici odată buzele ei nu se vor deschide pronunțând numele meu? O, o prea oribil! Și-i spusei din nou ca să încerce, să se silească să pronunțe numai numele meu, pentru fericirea mea desăvârșită. Ea, bună la suflet, încercă; dar nu izbuti să scoată de cât un urlet răgușit de animal, care mi se infipse în creier, ca vârful unui cui! Făcu un gest ca spre a-mi arăta că e cu neputință, că nu vă putea izbuti nici odată, și se plecă pe pieptul meu și începu să plângă... Acum mă muștram eu însămi pentru că o făcusem să sufere atât. Și o sărutai, o mângăiai cu cuvintele cele mai dulci, pentru a-i reda din nou surăsul și pacea.

„Ori cum, ideea că ar putea să vorbească într'o zi se fixase în mintea mea ca atâtea statornicie, în cât nimic, nici durerea ce știam că-i pricinuesc cerându-i mereu să încerce, nu mă putea opri din pornirea mea! Și începui din nou, o tortură fără milă, nebunească. — Încercă, încercă mereu! De sigur că odată vei izbuti!... căci cum v'am spus, născută mută nu era. Și ea căuta mereu să mă convingă că totul e zadarnic... Dacă aș fi fost bun, aș fi plâns-o și n'aș mai fi chinuit-o cu întrebările mele nebune. Dar la toate insistențele mele, ea asculta. Își aduna toate puterile, încerca, nu izbutea, și începea iarăși să plângă. Era într'adevăr un martiriu destul de crud. Cu toate acestea, stăruiam în nebunia mea. În mine sentimentul pietății cedase dorinții neștrămutate de a-i putea asculta numai odată glasul. Astfel, în ziua următoare, sau chiar după câteva ore, așteptam să se ivească ocazia și începeam din nou, ne înduplecat. Porunceam și ea asculta, cu o remanare blajină de martiră. Deveniă palidă și tristă. Sforțările mele continue, cari nu puteau decât să-i ruineze întreg fizicul, și cruzimea cu care zilnic o chinuam — sfârșiră prin a mă depărta de amorul ei! Atât numai că acum ea încercă singură să vorbească. Fără să-i mai cer eu. Se pleca ușor la urechea mea își oprea respirația... și ca de obicei scotea un urlet răgușit, ce mă înfiora. Zadarnic; destinul nu voia s'o facă fericită! Nu mai era nici o speranță, nimic... Imi scârșe într'o zi, pe un bilet, să o las, să o las cu soarta ei blestemată. Eu voi găsi o altă, tânără, poate mult mai frumoasă de cât ea, care va ști să vorbească, să pronunțe cu gingășie în mijlocul chipurii numele meu. Deci, pentru aceasta, să o las să sufere înainte, căci nu era născută pentru altul.

„Ab, nu, nu! Mergai la ea, o cuprinsă în brațe și-i murmurai că eram prea fericit să fiu al ei. Numai

al ei. Că ea însăși era iubită, așa cum era, mai mult de cât orice femeie din lume, mută ori nu. Margareta surăse și plânse de cuvintele mele. Și de atunci, nu i-am mai cerut, pentru moment, să încerce să vorbească.

În timpul acesta sosise examenul. Fu promovată.

Și iată că acum, în sfârșit, aveam titlul. Câțiva ani de preparație și apoi aș fi putut să-mi crez o familie. Și într'o zi, la prânz, când ședea la geam și admira infinitul albastru al mării, îi desvelii marea vis de aur: să fie a mea, pentru totdeauna, numai a mea, să fie frumoasa regiună a casei mele. Margareta se roși, plecă capul, rușinată. Dar nu răspunde. O, și ce putea oare să răspundă? Și mă cuprinsese atunci, pe neașteptate cu mai multă nesocotință, cu o mai puternică violență ca nici odată, dorința de a o auzi vorbind, de a auzi că nu refuză amorul meu, cu o singură vorbă. Și pentru aceasta, o rugai, o rugai fierbinte să reîncerce: Un cuvânt singur și-mi era de-ajuns; numele meu dacă nu putea spune mai mult, numai numele meu. Cu mâinele pe umerii ei, începu să plâng, să plâng ca un copil. — Încercă, silește-te, Margareta... Ea mă mângăia cu blândete pe păr, pe obraji plin de lacrimi, trăgându-mă spre pieptul ei, în care simțeam că inima bate cu putere. Câteva broboane de lacrimi îmi căzură pe tâmplă. Și ea plângea! Era o rușine pentru mine, o nebunie, de o chinuam astfel. Dar eu atunci nu judecam, nu judecam de loc.

„Mă ridicai de odată palid și tremurând și-i strigai aproape urlând: Numele meu! spune odată numele meu sau mor! Și atunci, veni fatalul desnodământ. Margareta îmi luă capul în mâinile ei mici, mi-l strânse, își reculese într'o sforțare extraordinară toate puterile, și... îmi suflă la ureche puțin, foarte puțin clar, un cuvânt: *Numele meu!* Păru că bucuria infinită mă năbușise și rămăsei amețit, ca deșteptat dintr'un vis. Apoi mă plecai spre dânsa. Era trântită palidă, nemșcată pe un scaun și-i strigai delirând: — Mai mai, vorbește înainte, încodată cel puțin!... Dar ea nu mai zise nimic, nu se mai mișcă de loc! Moartă! Înțelegeți? Era moartă! Sforțarea aceea supraomenească, îi stinsese plâpânda inimă îndrăgostită!...

Trad. de G. Rădulescu-Milcov

CUGETĂRI

Ori-ce călător este mai mult sau mai puțin vorbăreț, vanitos și lăudăros.
Henry Regnault.

Fie-care se poate ilustra în roii lui, dacă 'l joacă bine.
A. de Custine.

Vreți să cunoașteți inima unui om, observați primirea ce 'l fac egaii lui.
Boiste.

Vorba bună nu scutește de fapta bună.
Mirabeau.

Nu trebuie nici odată să faci rău, ori-ce bine ai folosi de pe urma lui.
S-tul Augustin.

Cât trăești caută de te instruește și nu presupune că bătrânețea aduce cu dânsa toată mintea.
Solome.

VERIȘOARA REGELUI

— De Juan Jose Frappa —

Dufresny, poetul, era melancolic. În sufletul său numai răsunau drăgălașele rime, și gura sa bogată în cântece amuțise. El găsea că vinul din tavernă e acru, pe când altădată i se părea bun; și chiar Margot, fata cărciumarului, pe care altădată o lăuda, era acum pentru el urâtă.

Dufresny era melancolic. El plecase repede din taverna plină de

MEDICII NOȘTRI

DR. DR. V. SION

Fostul sub-director al serviciului sanitar, dr. Sion, este unul din medicii cari își preocupă mai puțin activitatea.

Igienist de frunte, de o putere de muncă covârșitoare, dr. Sion a avut prilejul să se ocupe în amănunțime cu starea populației noastre rurale, din punctul de vedere sanitar, și trecerea d-sale pe la serviciul sanitar a însemnat un pas de progres făcut în această direcție.

Autor al mai multor însemnate lucrări în domeniul medicinei aplicate și igienei, dr. Sion a luat o parte activă la ultimul congres general al „Asociației medicilor” ținut deunăzi la Iași, unde s'a remarcat tot atât de activ și stăruitor.

fum și o luă apoi încet spre casă, cu capul aplecat.

— Ce are astăzi d. Dufresny? exclamă uimită o precupeată. Nici o dată nu l'am văzut așa de trist.

— Ce are Dufresny? întrebă fiicele brutarului, astăzi nu s'a mai oprit ca de obicei, ca să ne facă complimente?

— Ce are camaradul nostru, poetul Dufresny? ciripeau vrăbiile, ca re săltau pe stradă.

Dar poetul trecea tăcut și surd și se urcă apoi în mansarda sa. El nu voia nici să vadă, nici să audă, de oarce totuși îl aducea aminte că punga sa e goală, că prânzul lui era astăzi o bucată de pâine uscată. Dufresny, poetul, era melancolic, de oarce n'avea bani, căci îl pierde pe toți la cărți. Poetul n'avea bani, dar aceasta nu se întâmpla pentru prima oară. De multe ori pierduse monedele de aur, pe care i le dase regele pentru talentul său, la joc, băutura și cu femei frumoase. Dar nici odată nu fusese cuprins de o așa mare desperare ca acum. Care să fi fost oare cauza?

În viața fiecărui om sunt momente, care sunt greu de învins. El observase cu cea mai mare surprindere că nu mai este la vârstă de 20 ani.

Dufresny, poetul, era melancolic. Șezând pe marginea patului el se gândea la trecutul său furtunos, zicându-și: „Cum, tu nu crezi în nedreptatea lumii și n'ai nici un ban pentru mâncare? Și cu toate aceste curge în vinele tale sânge regesc. Oare nu ești tu un străncopot al regelui rege Henric IV? Ce are a face că străbuna ta a fost o grădinărașă! Amorul unui rege nobilitează și câte dintre cele mai frumoase familii n'au să mulțumească mândrului lor nume obrazilor trandafir și ochilor strălucitori ai unei frumoase fete de burghez? Oare ducele de Maine, nu este ca și mine, dar totuși...

Alungându-și gândurile triste, poetul sări în sus, căci auzi pe scară o voce tânăr. Dufresny ascultă cu plăcere, crai versurile lui.

El deschise repede ușa. În fața sa sta zâmbind și abia răsuflând o fată frumoasă și voinică.

— Cum, d-șoară Jetnetto, d-ta cântă așa de frumos! Complimentele mele! D-ta spălătoreasă, ai o voce, care trebuie să încante pe toți cunoscătorii de muzică.

— Uff! Numai pot. D-ta locuiești prea sus, d-le Dufresny.

— Pentru ca să fiu mai aproape de cer, dragă copilă.

— Doar nu ai speranța să ajungi acolo!

— Cine ți-a spus asta?

— Doamne! Toți poeții sunt leneși, bețivi și vânători de fete. Eu îi cunosc foarte bine, nici odată n'am primit de la ei măcar un pistol (monedă de pe vremea aceea, în valoare de 20 lei) pentru munca mea.

— Oare pentru poeți să fie raiul închis? Ce rățâcire! Din contra ei sunt favoriții lui D-zeu, căci numai ei sunt capabili să-i înțeleagă opera și s'o admire. Cine a croat vița de vie? Și eu prea măresc gloria lui, cu paharul de vin în mână. Și când te privesc, d-șoară Jeanetto, îmi vine să cad în genunchi și să-I mulțumesc că pot să admir făpturile sale.

— Poate să ai dreptate, răspuse Jeanetta, care-l asculta cu gura căscată, înțeleg prea puțin din ceea ce spui, dar n'am venit pentru asta. Îmi vine greu să-ți spun... dar îmi dătezi încă 200 de pistoli...

— Este cu puțință? 200 de pistoli? Dar dacă-mi spui trebuie să fie adevărat. Așa dar îți dătezi 200 de pistoli? Voiești să-ți dai o chitanță despre această datorie?

— Nu, nu, nu voesc chitanță, ci banii mei!

— Bani d-tale? D-ta ceri de la mine bani? Sărmană fată, ai venit la timp nepotrivit. Vezi întreaga mea avere — poetul își arată buzunarele goale — ia-ți prânzul meu de azi!

El scoase dintr'un scrin o bucată de pâine și o arată spălătoresei.

— Am presimțit aceasta, șopti fata, pe când ochii i se umplură de lacrimi. Iarși 200 de pistoli, pe cari nu-i voi vedea nici odată.

— Nu crede așa ceva, răspuse poetul într'un ton plin de demnitate, nu crede așa ceva. Ți-i voi plăti mai târziu. Vino la mine, când vei trece pe aici și dacă soarta-ți va fi favorabilă, atunci se poate să ieși de la mine cu buzunarele pline.

— Dacă așa aștepta asta...

— Ai așa mare nevoie de bani! D-ta ești o fată harnică, cu pretențiuni modeste, și ai clienți care-ți plătesc.

— Slavă Domnului! Dar eu... eu, voesc să mă mărit.

— Voiești să te măriți? Este cu puțință? Și cine este fericitul muritor. Și cine este fericitul muritor.

— Un vizitiu, un bărbat foarte cum se cade.

Poetul făcu un pas înapoi îngrozit.

— Un vizitiu? D-ta ieși în căstorie pe un vizitiu? D-ta, atât de tânără, atât de frumoasă, atât de delicată! Și poetul privi mai atent pe tânăra fată, ai cărei obraji se colorase roșu închis.

— Un vizitiu? El te va nenoroci!

— Din contra, d-le Dufresny.

Dufresny se preumbla agitat prin cameră, murmurând vorbe neînțelese, după aceea se opri înaintea tinerei fete.

— Așa dar pentru a te mărita cu un vizitiu, îți trebuie cei 200 pistoli ai mei? Această sumă va fi, de sigur, zestrea d-tale?

— O, nu, îl întrerupse fata, ofensată în cele mai sfinte sentimente ale ei, am pus la o parte 200 de galbeni, pe cari i-am economisit din munca mea.

Poetul rămase un minut lucernănit.

— Două sute de galbeni?

— Nu lipsește nici o para.

— Pe legea mea! Se pare că meseria de spălătoreasă este mai remăabilă, de cât aceea a unui poet și favorită al muzelor. 200 de galbeni.

El privi acum pe mica spălătoreasă cu alți ochi și descoperi pe obra-

zul ei stâng un negel de frumuseță, care da feții ei o grație picantă.

— D-ta iubești mult pe vizitiul acela? bolborosi el.

— Să-l iubesc! O, D-zeule, dar îl găsec că e draguț.

— Așa dar nu-l iubești cu acel amor ferbinte,, mistuitor și atot puternic, care este în stare să scoată lumea din balamale. Oh, D-zeule, îți mulțumesc din adâncul sufletului. El îi cuprinse ambele mâini.

— Cum poți d-ta, o fată silitoare și inteligentă, să-ți legi soarta de acest țaran? N'ai pretențiuni mai înalte? Îți voui spune ceva, ceea ce-ți va plăcea de necrezut... eu, eu, chiar eu îți ofer mâna, voiești să mă ieși în căsătorie?

— D-ta?

— Da, și crezi d-ta, că eu nu am atâta preț ca un vizitiu? Sunt un nepot al regelui Henric IV, camerist, și inspector al grădinilor regelui și ceea ce este mai mult, sunt vărul lui.

— Vărul regelui?

— Da, și dacă mă ieși în căsătorie vei deveni verișoara lui.

— Verișoara regelui? Eă!?! exclamă Jeanetta. Dar aceasta este peste puțință! Și d-ta în adevăr voiești să mă ieși de soție, d-le Dufresny? Vorbești serios sau glumești.

— Vorbec foarte serios. Primești oferta mea?

— D-șoara Jeanetta era orbită. Înaintea ochilor ei apărură chipurile lui Henric IV și Ludovic XIII. Ea se vedea în parcul din Versailles și asculta, cum Ludovic XIV o întreba:

— Ce faci, scumpa mea verișoară?

— Mă mai întrebă că primesc i De sigur că primesc, este o onoare...

Poetul în culmea fericirii o apucă de braț.

— Atunci să nu mai pierdem vremea, Jeanetto, haide să plecăm.

— Unde?

— Să facem formalitățile. Dar mai întâi... oare acasă nu te așteaptă un bun dejun?

— Da, da, o găină, pe care am primit-o ieri de la o rudă.

— O găină în oală, ce bucurie pentru marele meu strămoș!

Și poetul și spălătoreasa coborâră scările braț la braț.

Când Ludovic XIV părăsi a doua zi dimineață apartamentul, ca să se ducă la capela observă în primul rând al curtenilor săi pe cameristul și inspectorul grădinilor sale Dufresny, care-l privea rugător.

— Cum stai cu sănătatea, maestre Dufresny?

— M. V. sunteți prea bună de vă interesați de sănătatea mea, răspuse poetul, inclinându-se până la pământ, îmi merge ca unui om care se însoară peste două zile.

— Ce dracu! exclamă regele, Dufresny cartoforul, bețivul ale cărui datorii nu le mai poate plăti nici punga mea, voiește să se însoare? Care este nefericita.

— Viitoarea mea soție este spălătoreasă, care poartă frumosul nume Jeanna și a știut ca prin munca ei să-și agonisească 200 de galbeni.

— Ca soția d-tale nu va mai avea ce agonisi, zise regele răsând. Dar spuneți spălătoresei Jeanna că o să-i dau o mie de galbeni din caseta mea privată. Nu voesc ca noua mea verișoară să moară de foame. Nu-mi mulțumi, Dufresny—aceasta se cuvine pentru regele Henric IV.

Și Ludovic XIV trecu mai departe, zâmbind, pe când curtea se înclină profund. Poetul alergă acasă. În cale salută grațios pe precupeată și pe fiicele brutarului și aruncă fărâmițuri de pâine vrăbiilor.

Cu aerul unui bărbat, care este conștii de valoarea sa stă inspectorul grădinilor în ficie zi în tăvănă și joacă cărți, pe când în casă soția se spală mai cu zor și se gândește la vărul ei, regele Ludovic XIV.

C. Scurtu

DORINȚA

*Când freamătul dulce de codru
Doinește în stinsul amurg
În tremur ce trece ca șoapte
Pe apele line ce curg,*

*Și 'n vale arinul visează
Când doarme în boare de vânt,
Atunci ce n'ași da, ca din toate
Să pot înțelege-un cuvânt.*

*O vorbă măcar de la tine
Pornită să vie furis,
S'o poarte pe cale isvorul
S'o tremure codru 'n frunziș.*

*Să smulgă din sufletu-mă jalea
De-atâta 'nchegare de vreme,
Să-mi spună frunzișul în taină
Să viu că tu vrei să mă chemi.*

C. Em. P. Argeșanu.

Pitești.

CUGETĂRI

Din ale d-lui G. A. Tacid

Disciplinați-vă vorba și mișcarea pentru ca să aveți dreptul să impuneți altora această imperioasă îndeplinire.

În nici un caz nu ne putem manifesta mai mult nesimțirea animaiă de cât atunci când, în mersul nostru, lovim sau atingem pe altul.

Precum nu se poate erta femeii care îți maitrează afecțiunea, tot astfel nu i se poate imputa cerințele justificate de necesitățile împodobirii ei.

Complimentările sufletesti nu se produc și nici se desăvârșesc de cât prin afinitatea sentimentelor, sau printr'un interes comun moral sau material.

Îndeajuns de lungă trebuie să fie calea, când cugetarea a ostenit.

Cu cât săracului nu-i poate fi îngăduit de a se bucura de mâhnirea și durerea bogatului, cu atât mai mult acestuia nu-i este ertat de a se intrista de clipa de mulțumire a aceluia.

Dacă produsele artificiale câștigă dreptul la succesele progresului, nu-i mai puțin adevărat că tot cele naturale rămân mai frumoase și mai trainice.

CARMEN SYLVA

FEMEIA ROMÂNĂ

— Urmare —

Doamna Elena, soția lui Petru Rareș domnul Moldovei, era fiica lui Heraclide, din familia vestitului Lazăr al Serbiei care bătuse pe Turci în câmpul Mierlei în 1389.

Ea era foarte cultă și scria în mai multe limbi. Când soțul său fu de tronat de către sultanul Suliman și silit a se încheia la Ciceu, fuga doamnei prin munți pentru a întâlni pe soțul și pe copiii săi a rămas legendară și scrisoarea sa către sultan a ajuns istorică. Această scrisoare era așa de mișcătoare că imblânzi inima sultanului și redădu tronul lui Petru Rareș.

Fiica sa, Ruxandra, se mărită după Alexandru Lăpușeanu cel Crud care-i presintă patruzeci de capete de boeri pe o masă. Cu toți nervii sănătoși ce erau în acele vechi timpuri, tânăra domniță leșină în fața acestei priveliști.

Sora-sa, doamna Kiajna, deveni soția lui Mircea și doamna vestită a Valachiei, care apăra cu securea în mână pe fiul său minor contra boerilor revoltați.

Ruxanda era să se mărite întâi după un oarecare Joldea, destinat a ajunge Domn. Dar Alexandru Lăpușeanu chemă în ajutor armata leșească, scoase ochii lui Joldea și-i răpi și tronul și logodnica. Cruzimele sale fură nenumărate, el domni cu toate aceste și tocmai cu ajutorul acestor cruzimi. În două rânduri și în sfârșit fu otrăvit. Nu s'a putut dovedi niciodată că soția sa ar fi fost

complice la această faptă. Ea făcu în adevăr multe daruri pe la monăstiri, dar aceasta nu probează o conștiință turburată din cauza unei crime, ci aceasta e caracteristica femeii veacului de mijloc de a căuta o mânciere în fapte pioase, pe care nu o putea găsi în bărbat, care nu o pricepea. Ea domni în timp de doi ani ca regentă, pentru fiul său care era minor și știu a se face iubită de supușii săi.

Dintre toate viciele așa de tulburate a femeilor române de pe tron și de pe lângă tron, de sigur cea mai furtunoasă a fost aceea a doamnei Kiajna, soția lui Mircea Ciobanul (1540—1590), atât din cauza propriei sale naturi violente și ambițioase, cât și mult mai mult din cauza împrejurărilor contra cărora ea avea de luptat.

Soțul său, domnitorul Mircea fu supranumit Cioma boerilor și Biciul poporului. El domni în trei rânduri și ucise mai mult de 2000 boeri.

Cifrele cronicarilor n'au fost nici odată controlate și ele sunt mai degrabă eloquente de cât exacte.

Rămasă văduvă în 1560, doamna Kiajna puse pe tron pe fiul său Petru Șchiopul, dar boerii alungați se întoarseră în țară și o alungă peste Dunăre. Ea însă nu perdu curajul, ceru ajutorul Turcilor, se puse, înarmată din creștet până în tălpi, în fruntea armatei, bătu pe boeri de două ori, și rează pe fiul său pe tron. Când fiul său se făcu nesuferit în Valachia din cauza birurilor și cruzimelor sale, ea întrebuiți toată influența sa pe lângă Sublima Poartă, pentru ca să i se dec tronul Moldovei și de a fi înlocuit în Valachia prin fratele său Alexandru. De patru ori Petre Șchiopul fu răsturnat, dar doamna Kiajna eși totdeauna victorioasă pentru fiul său, îi redău tronul, unde ea puse mai târziu pe fratele său vitreg Iancu Jasson; ea dădu nepotului său Mihnea tronul Valachiei. Cronicarul povestește multe dovezi de energia și de cruzimea doamnei Kiajna, dar spațiul lipsește pentru a da amănuntele acestei vieți ciudate. Ea puse într-o zi pe o tavă, în mijlocul unui ospăț, capul plin de sânge, al unui trimes. Ea chemă la o serbare la curte, un mare număr de boeri, de proști și doi episcopi și după ce au jurat pe Sfânta Fecioară și pe toți sfinții că nu le va face nici un rău, puse de-I zugrumă pe toți.

Curajul ei fu neînfrânat, energia sa nu se desmintă nici odată și dacă ea era crudă, trebuie să ținem socotăle de timpul său și de cel ce o înconjură.

O apariție, de o mărime mișcătoare, e demna soție a mult iubitului eroi a poporului român, Mihail Bravul. Ea se numea Stanca, din familia Crețulescu și fu în toate întâmplările, cel mai bun amic și povățuitor al acestui mare domn.

La începutul carierei sale, cât timp au tinut luptele pentru coroană contra lui Șinai Pașa, Mihail fu nevoit de a-și pune femeia și fiica în siguranță la curtea lui Sigismund Batori, prințul Transilvaniei. De acolo el le trimise cu mama sa la Sibiu și numai în Decembrie 1595, doamna Stanca putu intra în capitala sa Târgoviște, unde se ocupă cu multă energie de nenorocii, de flămânzi fără adăpost și fără foc.

Au făcut prizonieri pe fiul și fiica unui turc de distincție numit Mihail Oglu și l-au dăruit lui Mihail Bravul. Dar doamna Stanca după ce le-a făcut o primire foarte bună, i-a trimis la părintele lor.

O conspirație a Khanului Tatarilor și multe alte necazuri întunecară zilele doamnei. Ea păstra în toate greutățile liniștea și înțelepciunea ei, o făcură să prevină multe primejdii. În momentul în care soțul ei, îmbătat de victoriile sale, fericit de pacea propusă de către Sultan, voi ca să intre în Transilvania spre a o cuceri, ea încercă a-l îndupleca ca să renunțe la această idee, arătându-i

necesitatea ce au popoarele de liniște și recunoștința ce ei o datorau lui Batori pentru ospitalitatea ce le-o dăduse în timpurile grele. Dar pricepând că rugăciunile ei sunt zadarnice, ea hotărâ de a lua pe copiii săi Nicolai și Florian și de a însoți pe Domn până în fața inamicului. În bătaia de la Selimberg în potruva cardinalului Batori, ea era în primele rânduri, la adăpostul celor trei cruci de aur, care erau purtate în fruntea armatei.

La intrarea triumfală a Românilor în Belgrad, ea singură rămase cu fața gânditoare și cu ochii întristați, ca coprină de niște presimțiri dureroase, s'ar fi crezut că toate aceste onoruri o oboseau. Când asasinii lui Andrei Batori aduse lui Mihail Bravul, capul nenorocitului print, pe doamna Stanca o podidură lacrimile, și la întrebarea ce i-o făcu soțul său, pentru ce plânge, ea răspunse:

„Ceia ce i s'a întâmplat lui se poate foarte bine să ți se întâmple ție și acestora!“ arătând la copiii săi.

Ea puse să se caute corpul cardinalului și-l înmormântă cu pompă. Prin blândeța sa, ea încercă de a micșora furia bărbatului său, încercând cu binefaceri pe vechii săi supuși valachi, precum și pe cei din Transilvania cucerită.

Ne mai simțindu-se la adăpost nici în Belgrad, nici în Târgoviște, ea luă pe fiul său cu ea la Făgăraș. După nenorocita bătaie de la Mirăslău, Mihail plecă prin munți și trecu în România cu femeia și copiii săi.

Simțind mersul amenințător a lui Sigismund și a lui Moise Sekely, Mihail se hotărâ a face pace cu Basta, cu condițiunea de a lăsa ca ostatici în Transilvania întregii sa familie.

Nenorocita doamnă fu aruncată în închisoare de către Stefan Csaky și tratată în chipul cel mai barbar, transportată de la Făgăraș la Sibiu și de la Sibiu la Făgăraș, fără ca a-restul său să devină ceva mai liber sau mai puțin aspru.

Noutatea asasinatului soțului său o lovi crud și nu se știe cum ea însăși putu scăpa de loviturile asasinilor.

În 1602, i se dădu în sfârșit libertatea și pe când fiul său se ducea la Viena pentru a căpăta tronul tatălui său, ea se retrase în mănăstirea Cozia, unde găsi, trăind încă, pe mama lui Mihail Viteazul, care se călugărise.

Ne închipuim, cât de dureroasă a trebuit să fie întâlnirea acestor două femei nenorocite. Anul următor, ea mărită pe fiica sa în Grecia și în 1604, pentru a pune capăt unei vieți pline de chinuri și de liniște, fu atinsă de ciumă, care băntuia pe atunci România. Cea din urmă faptă a ei, fu un dar făcut episcopului de Râmnic.

Portretul său se vede încă pe zidurile mănăstirii Caluiu, o figură blândă și melancolică, plină de inteligență, în costumul său de doamnă, cu coroana pe cap, rochia roșie brodată cu aur și manta cu blană deacom. Cu regret te despartii de această nobilă femeie, când n'ai dat asupra ei de cât câteva noțiuni, un schelut a acestei frumoase și dureroase existenți, o idee asupra acestor mari furtuni, care au vânturat-o și au înghițit-o, neputând-o schimba nici odată.

O apariție originală e soția lui Erimia Movilă, domnul Moldovei (1595-1620).

Ea nu ajunse interesantă de cât în timpul văduviei sale în 1607. Vestitul cronicar Miron Costin povestește cum ea puse să otrăvească pe cumnatul său Simeon Movilă, cum ea luptă în capul copiilor săi în contra copiilor lui Simeon, cum ea chemă în ajutor pe cei trei gineri ai săi, polonezi și cum ea reuși a pune pe fiul său pe tron. Dar după puțin timp Turcii îl răsturnară și puseră pe Stefan Tomșa în locul său. Elisa-

beta se retrase în Polonia și începu a aduna o armată.

Fiul său fu prins de Tătari și înecat în Nistru, iar ginerii săi fură făcuți prizonieri; unul din ei își cumpără libertatea, altul se făcu musulman. Atunci Elisabeta se hotărâ a intra singură în țară în fruntea armatei sale pentru a cuceri tronul pentru unicul fiu, Bogdan, ce-i mai rămăsese.

Ea bătu pe Stefan Tomșa la Târlăreni (1615) și puse mâna pe tronul Moldovei.

Dar Strinder Pașa și domnul Valachiei Radu Mihnea se uniră și merse contra ei. Strinder Pașa îi trimise răspuns că el îi aduce steagul și puterea din partea Sultanului, dar domnul Radu văzând că ea va cădea în căpcană își făcu o datorie de creștin de a o vesti. Ea nu crezu în sinceritatea unui vrăjmaș și fu prinsă împreună cu fiul său. O ducea într-o căruță, când întâlni niște boeri, la care ea strigă plângând: „Boeri, boeri! păgânul mă necistește“. Se spune că ea ar fi tăiat una din frumoasele sale coșite și că ar fi aruncat-o unuia dintre ei. Se află încă la Suceava. Ea fu silită a fi femeia unui agă turc, și cronicarul sfârșește povestirea sa, povățuind pe femeile de a rămânea credincioase la furcă și de a nu se amesteca în treburile bărbaților.

E aproape un repaos de a vedea ridicându-se, în mijlocul acestor vijelii care se chiamă istorie a României, pe demna soție a vestitului Domn Matei Basarab, Elena (1633-1654) care fu sufletul renașterii Bisericei. În casa sa, găsi Varlaam, mitropolitul Moldovei, un catechism calvin, căruia el îi făcu un răspuns. Această pereche înțeleaptă și cultivață lucră din puteri spre a introduce limba română în biserică, în școli și la curte. De atunci leturghia se face în românește, în loc de în limba greacă sau slavă, întrebuițată până atunci.

Doamna Elena puse să se traducă din limbă străină în limba română cărțile bisericesti și le tipări pe cheltuiala sa. Ea fu regentă în timp de câteva luni cât Matei stătu la Constantinopol spre a căpăta investitura. Ea trebuie să fi iubit florile, căci se află o scrisoare a femeii unui judecător din Brașov, care-i trimisese semințe de flori.

Domnița Balașa, a văzut decapitându-se în același zi la Constantinopol, după luni de torturi în închisoare, pe tatăl său Constantin Brâncoveanu, pe cei patru frați și pe soțul său Văcărescu, un urmaș al lui Radu Negru și străbunul a patru poezi. Li se propuse pentru cea din urmă dată ca să se facă musulmani, dar ei muriră până la cel din urmă, credincioși ai creștinismului.

Domnița nu mai vru nici bogăție, nici putere. Ea făcu dar tot avutul său biserică Brâncoveanu și întemeie mănăstirea spital Doamna Balașa. Spitalele în România sunt înzestrate cu averi de milioane și în ele se îngrijesc gratuit bogați și săraci.

Domnul Moldovei, Vasile Lupu, avea trei fete vestite prin frumusețe. El mărită pe cea mai mare cu Ioan Radzivil, palatinul Lituaniei; pe a doua o trimise la serai pentru a îmblânzi mânia Turcilor, provenită din cauza alianței lui cu Leși. Rămăsese cea a treia, Ruxanda, cea mai frumoasă din toate și cea mai cultivată. Pe aceasta o ceru în căsătorie Timuș, Hatmanul Cazacilor, care o văzuse la Iași, când a fost acolo ca trimes. Domnul refuză, zicând că nu-și poate mărita fata cu un sălbatec. Cronicarul Miron Costin spune de Timuș că avea: „numai singurul chip de om, iar toată firea de fiară“.

Tatăl lui Timuș, Hatmanul Bogdan Hmelnițki devastă Moldova cu 16.000 de cazaci și 20.000 de Tătari, bătu pe Vasile Lupu și-l sili a logodi pe fiica sa cu Timuș. Dar îndată ce armatele Hatmanului dispărură, Domnul nu-și ținu cuvântul, găsi

Galeria artiștilor români

D^L C. MĂRCULESCU

D. C. Mărculescu, cu al cărui portret ilustrăm azi „Galeria artiștilor români“ este unul din artiștii bine cunoscuți în lumea teatrelor.

Fost mult timp în trupa Teatrului Național din Capitală, unde a făcut creații însemnate, d. Mărculescu a trecut de câțiva ani la Teatrul Național din Craiova, unde a știut să se facă în curând simpatic preferit.

D. Const. Mărculescu mai este și autorul câtorva lucrări de teatru, ce s'au jucat cu succes pe scena Teatrului Național din Capitală, acum câțiva ani.

mijloc de a învrăjbi pe cazaci cu Leși și de a-i face să poarte război între ei. Hatmanul bătu pe Leși și trimise veste lui Vasile că va năvăli asupra lui cu 100.000 cazaci (cifra cronicarilor).

În luna lui Iunie 1652, Timuș intră în Moldova și sili pe Domn a face nunta. „Marc netocmeală în de potruva caselor și firilor, zice Miron Costin. Această parte era o domnie de 18 ani și împărăției cu belșug și cu cinste semănătoare, iar cealaltă parte de doi ani eșită din țărănie“.

(Va urma)

DRĂGUTEI THERY

*Eram mai trist ca Leopardi
În fața dorului păgân
Când peste sufletul de geniu
Amorul se făcu stăpân.*

*Cerșeam, tu nu simțiai cum tremur
Cerșeam iubirii un cuvânt.
Să-ți simt cum pe-ale tale buze
Ei flutură venin și sfânt.*

*Când tu m'ai sărutat cu ochii
Și buze dulci m'ai sărutat,
Iar norii triști s'ai dus departe
Și cerul meu s'a nseninat.*

*O, cât de dulce fericire
Visa în clipele de ieri!...
Era un basm fără cuvinte
Trăit în calde mbrățișeri.*

*Petrarca la Vaucuse, iubit,
Și mândra-i Laura n'au fost
Mai fericiți ca noi aseară
Sub al iubirii adăpost:*

*Visa în noi același suflet,
Același dor, același gând
Era un basm al fericirii
Și noi ni-l povesteam tăcând...*

Leontin Iliescu

SFATURI CASNICE

Cum se păstrează laptele.
Ca să păzești laptele dulce să nu se acrească se pun într'un litru de lapte 15 picături de amoniac caustic; laptele fierbându-se din nou, în momentul întrebuițării, tot amoniacul se evaporează.

Ș E I N A

Roman original de I. ANDREI

— URMARE —

De elice nici el nu voia să se dispenseze, însă spiritul lui inventiv părea că începuse să deslege problema care ar putea face din aeroplane o mașină cuminte, în mâinile fiecărui om, chiar cu puțin cunoștință...

Forma aparatului ce avea făcut în miniatură era întocmai ca a unui vultur, iar aripilor, printr'un dispozitiv mecanic, propriu al lui, îi se permitea o mișcare în sus și în jos cu o înălțime foarte mare, puse în mișcare de la volanul motorului. Pentru ca puterea de înălțare să nu fie anihilată prin aceleași suprafețe, la aripi mai făcu niște deschizături ce se deschideau automat atunci când ele băteau aerul în jos.

Pe axa principală pe care era montată această pasăre și lângă năcelă, era un distribuitor automat prevăzut cu două pompe ce aveau menirea să extragă și să pompeze foarte ușor oxigenul din două baloane prânse la marginea fiecărei aripi. De deasupra celui aparat era un cilindru, cam de 40 c. m. grosime și lung de un metru în care erau condensate șapte sau opt chilograme de gaz. Acest gaz, pus în tubul acela, se deplasa imediat în unul din baloane, îndată ce nivelatorul distribuitorului deschidea o supapă și astfel partea închinată își lua numai de cât plutirea orizontală.

Imediat însă ce aparatul venea în poziție dreaptă, nivelatorul, cu celălalt capăt, dăduse drumul pompei, ce extrăgea aproape instantaneu gazul și-l bagă iar în cilindru. Această operație se făcea automat, precis și sigur.

Pentru acest nou aeroplan trebuia însă două motoare. Unul numai pentru elice, iar al doilea mai mic, pentru distribuitor și pentru mișcarea aripilor, când aparatul se ridica în zbor.

Pentru lansare nu mai era nevoie de un câmp mare, deschis, ci se putea ridica de o dată drept în sus, și numai acolo, acționându-se elicea, ce avea 2.000 de învârtituri pe minut, aparatul pornea cu o viteză extraordinară.

Când elicea intra în acțiune, aripile, printr'o apăsare de pedală, rămăneau fixe în poziție orizontală, iar cârma o forma o suprafață dreptunghiulară din urma aparatului, ce-l forma un fel de coadă, și care, perpendiculară pe planul mașinei, se mișca ușor de la un ghidon din năcelă.

Acest aparat, prin tehnica construcției și principiile lui de zbor, era menit să aducă mari surprize în arta navigației aeriene.

Dar pentru realizarea mărețului vis, avea nevoie de un capital de cel puțin 30.000 de lei și el nu avea de cât câteva mii. Apoi nici nu îndrăznea să spună ceva cuiva, căci văzuse cu câte greutatea și de luptat inventatorii săraci, și mai ales cât sunt de expuși ridicolului.

Strânse planurile de pe birou și se pregătea să se culce, când o bătaie ușoară în ușă îl făcu să tresară.

Putea să fi fost ceasurile 12 și nu știa ce să creadă de această vizită neașteptată.

Deschise ușa și rămase împetrit în fața celei ce intra.

La început nu putu vedea fața femeii care intrase—căci după îmbrăcămintea, femeia trebuia să fie — dar peste un moment, când misterioasa vizitatoare își scoase vălul des ce-l acoprea fața, un stigăt de bucurie eși din pieptul lui ușurat.

— Șeina, tu aici, la mine? — Ce s'a întâmplat?

— Eă însă nu pot scoate nici un cuvânt, ci într'un hohot de plâns, i se aruncă în brațe, i se lăsa la piept ca

un copil și rămase așa agățat multă vreme.

Intr'un târziu, nervii mai potolindu-se și ea putând să vorbească, el o luă în brațe și o rugă să-i spună ce se întâmplase. Se înțeleseră ca ea să simuleze o învoire la această logodnă sălțată, până ce el se va putea prepara, și atunci o va lua.

— O dragă Georges!! Tu nu știi la ce chin m'ai supus, când m'ai povățuit să primesc acest început de unire pe veci... Crescută în bigotismul religiei mele, când am auzit pe acel bătrân venerabil, pe apostolul religiei noastre că spune sacramentalele cuvinte: „De acum uniți să fiți pe veci” am pierdut tot curajul... Pământul parcă se învărtea cu mine. Prin urechi îmi trecu un vuet enorm și fără cunoștință am căzut jos. Când m'am trezit eram în pat, și medicul chemat în grabă, recomandă tuturor să mă lase să dorm liniștit, să nu-mi turbure cu nimic somnul, iar că îngrijitoare mi-a lăsat în odaie numai pe servitoare, care o știu cât mi-e de devotată. Acum ea a rămas acasă, cu riscul de a păți orice, iar eu, nebulă, fără să știu ce fac, am alergat la tine.

El o privea, îmbătat de farmecele acestei femei, uimit de curajul ei de a părăsi familie, religie, bogăție, fără nici o remușcare, fără nici o șovăire și într'un avânt nebun de dragoste, o cuprinsese în brațele lui puternice și o sărută lung.

Ea îl privea, cu ochii înroșiți, cu o tremurare ușoară în glasul stins, ca un copil giugulit, alintat.

Deodată el rămase gânditor. Ochii lui negri se întunecară.

— Dragă Șeina, mi-ai dat una din cele mai dulci fericiiri ce puteam visa vreodată. Iubirea ce mi-ai arătat în minutul acesta îmi va rămânea deapădură în suflet, dar... și el privi trist înaintea lui, nemai îndrăznind să zică nimic.

Ea tresări și se uită întrebător în ochii lui, la gura lui ce rămăsese mută... Pe fața ei, ce se albise ca vărul, se așternu o teamă, o îndoială a dragostei lui, și cu glasul sugrumat abia putu îngăima.

— Cum Georges? Se poate? Atât de puțin mă iubești? După ce m'ai făcut să sper atât.

După ce mi-ai sădit în inimă speranța că pot fi a ta... că prin tine voi putea îmbrățișa religia ce încă de mult simțeam că iubesc, acum mă părăsești; când credeam că sunt atât de aproape de fericire? Doamne!... și ne mai putând scoate nici un cuvânt se aruncă pe pat plângând.

Umerii îi săltau de sughițurile nervoase și prin perna albă abia se auzea plânsul ei înfundat.

El o privea incurcat, neștiind cum să spună acestei fete patima ce fusese în sufletul lui muncit atâtea timp. Și apoi îl va înțelege ea??

Când o văzu însă acolo, cu fața băgată în pernele patului, cu corpul sălțând de plânsul desnădăjduit, se hotărâ să-i spună totul, și apucându-o în brațe, îi întoarse fața umedă, și-i sărută ochii cu lăcomie.

— Te rog, Șeina, nu te îndoii nici o clipă de iubirea mea. Acea tristete ce ai văzut în ochii mei, nu-i părere de rău, nici plictiseală după cum îți închipui tu... și ne mai știind cum să-i spună, se sculă și-i arătă toate planurile la cari muncise atâtea timp.

— Iată ce mai am de făcut... și neștiind ce-l mai putea spune, întinzând hârtiile colorate dinaintea ochilor ei plânși.

Ea privea fără să înțeleagă.

— Nu pricep de loc ce legătură e între hârtiile astea și tristetea ta.

Atunci el își începu spovedania gândurilor lui, munca pusă în alcătu-

rea lor și năzuința de a-și vedea în-tâi realizată această operă.

— Pentru aceasta te-am rugat să mai așteptăm, îi zise el cu dragoste.

Ea îl învăliu într'o privire dulce.

— Dacă mă iubești în adevăr mult, așa cum vreau eu, îi cer o dovadă, și când el îi răspunse că e gata ori și când, ea se strânse de el mai mult și cu o voce înecată, cu teama de a nu jigni orgoliul omului acesta mândru urmă:

— Eă am niște bani, cari sunt ai mei; o danie ce mi-a făcut-o un moș al meu și dacă ai vroi și-ași împrumuta...

El îi răspunse scurt — Nu... Asta nu vreau. Ceremf tot ce vrei, numai asta nu. Nici să nu mai vorbim, și apucându-i capul în mâini o sărută lung pe ochi.

Ea se smunci din brațele lui supărată.

— Vezi cât ești de rău. Pentru o ambiție a ta, pentru că ești prea mândru nu vrei să primești un sacrificiu ce vreau să fac.

— Nu, dragă Șeina, tu nici nu-ți închipui cât ai mișera dragostea noastră prin această nebulă. Ce va zice lumea, când va afla că tu ai furat pe tatăl tău, și că numai ademenit de banii tăi te-am luat. Nu, aceasta nu o vei face.

Ea însă rămăsese pe gânduri. Vedea că acest om era prea mândru să primească sacrificiul și prin capul ei de amantă, trăcu de odată un gând.

„Bine, dacă de voce nu primești, îl voi face eu să fie părtaș de nevoie la acești bani ce de drept sunt numai ai mei și, veselă că i-a venit această idee, îi zise:

— Știi ce?... atunci așteaptă-mă, căci peste un ceas voi fi aici. Am să-ți fac o mare surpriză, și fără a mai aștepta un răspuns eși grăbită.

A doua zi era tot în patul ei, bolnavă, — iar în casa lui moș Zalman era valvă mare.

Bătrânul țipa cât îl ținea gura că din casa de bani i s'au furat trei-zeci de mii de lei, banii cei ridicase cu două zile înainte de logodnă. Această sumă era o danie, ce primise fata de la un moș al ei din America.

Tatăl ei avea un frate bogat în America și bătrânul, șiret, îi scrisese că are să logodească fata, că i-a căzut o partidă foarte bună, dar că se cere zestre mare... Fratele lui se executase numai de cât, mai ales că nu avea copii și în șocisoarea ce urma banii scria că după cununie are să vină să-i vadă și el, lăsând să se înțeleagă că le va mai da ceva.

Instrucția în această afacere, nu se putu lămuri de loc, căci se găsi casa intactă și nici o urmă de violență la încuetoarea ei. Afacerea fu clasată, cu hânuiala ca bătrânul singur desise banii.

V.

Era prin August...

În fața spitalului, pe câmpia destinată târgurilor anuale era ridicat un hambar mare de scânduri. Într'un colț al baracei enorme, era un atelier improvizat și trei oameni lucrău de zor. Erau doi mecanici iscușiți și un lemnar.

Vizitarea era interzisă pentru oricine, dar prin târg se șoptea ironic, batjocoritor, de construirea unui aeroplan.

Adesea, când curioșii priveau hambarul, clătinau din cap și cu un zâmbet destul de înțeles plocău mai departe, cu o câinare de banii perduți în această încercare.

Este în firea românului de a se crede incapabil de vre-un lucru nou, ci, deprins cu importanțele străine, se mulțumește să ridice din umeri neincrezător, atunci când cineva se încumeta la ceva.

Dinulescu era acum mai închis ca altă dată, mai preocupat în gândurile lui și tot timpul disponibil, și-l trecea lucrând în atelier și ajutând maestrilor la montat.

De trei luni de zile lucra neînecat și lucrul ar fi mers mai repede, dacă ar fi putut face mai curând.

nivelatorul acela ingenios inventat de el.

Fu nevoit să-i deseneze fie care piesă în parte și așa descompus, trimise schițele la diferite fabrici din țară.

Nici o reclamă, nici un svon mai întemeiat nu se lansase în privința asta și Dinulescu era încântat.

În ochii lui se putea citi siguranța și bucuria savantului când își vede realizată opera. Numai o dată, într'o noapte, Șeina putu să vadă pasărea uriașă, ce sta liniștită pe roțile ei mici, ca un vultur pe cuibul lui turtit.

Atunci ochii îi se umplură de lacrimi. Erau lacrimi de bucurie, era înfingurarea operii aproape de sfârșit.

Motoarele sosiseră și montate la locurile lor, funcționa admirabil.

Omul acesta avea o răbdare neînfrântă și nu-și scoase aparatul din hangar, până nu se incredință că fie-care piesă, fiecare șurub, este definitiv prins în locul lui...

Când montă „nivelatorul automat” și când se incredință de funcționarea lui perfectă — atunci toate coardele simțurilor lui pară se înnămiară și, zdrobit, copleșit de o bucurie ascunsă, se așază pe un scaun și plânse ca un copil.

Toată teama, toată îndoiala cel chinuse până atunci o vedea alungată și, liberat ca de-o povară grea, se bucura în voce.

În zburdălmicia minții lui ar fi dorit să-și îmbrățișeze ca pe-un copil mașina ce aștepta doară o mișcare, ca să se supună capriciului lui de părinte.

Afară era liniște și Dinulescu se preumbla prin hangar nervos.

Eși și măsură cu ochii lui pătrunzătorii zarea, apoi reintră grăbit.

Se ducea, venea și se învărtea în jurul mașinei cu o enervare greu stăpânită.

Era sub stăpânirea momentului acela critic, când trebuia să se avânte în necunoscut și din mințea lui infierbântată încă nu putea alunga îndoiala.

Mecanicul, un băiat mai prudent, îl povățui să se mai liniștească întâi și apoi să facă întâia experiență.

Îi fu rușine de nerăbdarea lui și tăcut, mai potolit, se sui în năcelă. Mai examină odată toate aparatele, și hotărât porni motorul cel mic.

Era galben ca un mort și, cu mâinile pe ghidon, cu piciorul gata să apese pe pedală, ședea perdut în zgomotul asurzitor al motorului.

Apoi piciorul i se lăsă în neștire, domol, pe pedala ce avea menirea să pună în mișcare aripile, și pe dată mașina până atunci inertă se sălță în sus, până ajunse în plafonul hangarului.

Înima lui Dinulescu se strânse ca într'un clește, când simți acea desprindere de sol, și o senzație dulce, o înviorare i se strecură prin corp.

Sălță piciorul încet și aripile, cu un sbârânit mai rar, mai potolit, lăsară aparatul să cadă domol pe pământ.

Acum, în ochii lui negri se citea o mai mare siguranță, o stăpânire de sine rece. Porunci să se deschidă ușa hangarului, și când aparatul fu scos pe câmp, fără să se mai codească, fără să șovăie, ca și cum orice moment pierdut i-ar fi pus în suflet o nouă teamă, dădu drumul motorului și aripile își reînceptoră sbârânitul.

Lin și domol, pasărea uriașă se ridică în văzduhul limpede, albăstriu, ca împinsă de o putere nevăzută, iar în urmă-i un vârtej de praf abia se mai văntura.

Când ajunse la o înălțime de 30—40 de metri de odată se oprî. Aripile își încetară sbârânitul și ședeau acum nemișcate, întinse cât erau de mari. Părea că pilotul își perduse sângele rece, căci mașina începuse să cadă, însă de odată elicea se puse în mișcare și muncind bruce aparatul, îi mână înainte cu o înălțime năprasnică.

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apare Duminică viitoare.

NADAR

MICI REMUȘCĂRI

Era foarte cald. Coasta era aproape dreaptă, nisipoasă, arsă de soare; nici un pic de mușcăm pe pietrele galbene de lângă dum. Ici și colea pe muntele sterp se zăreau câteva tufișuri uscate.

Un măgar, slab ca un țăr, suia cu greu un butoiu plin cu apă, mână de-o bătrână încovoiată de vârstă și de suferință. Noi, Petre și eu, mină, urcăm coasta în urma lor, de vreo jumătate de ceas, cu toată hotărârea unei picioare de zece ani, abia răsuflând, și muți de osteneală și de căldură. Abia mai puteam merge, scăldată de nădușală, orbită de soarele cel tare, cu picioarele arse de nisip.

Dacă n'ar fi fost sacaua, baba și măgarul, ne-am fi întors îndărăt, dar așa mergeam în urma lor, în neștire.

Bătrâna țigăea de căpiștră:

— Hi, striga dânsa — și măgarul și înțepenea picioarele, roatele neume scârțâiau, și ea deasupra, îndormitronc, se căntina să cadă.

De odată începui să râd: — imi dădu ceva prin minte.

— Petre! zisei eu încet, hai să dăm drumul dopului.

Petre deschise ochii mari.

— Iși aruncă părul pe spate, fugi în vârful picioarelor până la saca, puse mâna pe dop. Apoi se întoarse și se uită la mine. Mi făcu semn... Apa țâșni ca o colcărie de cristal peste praful de pe drum.

Petre era lângă mine, cu piciorul ridicat, gata de fugă. Pânduam pe babă, dar ea nu întoarse capul. Era surdă. Ne apucă un răs nebun, și fără să ne mai sfătuiam, mersem, în urma bătrânii și a sacalei — ca să vedem sfârșitul, dar nu îndrăzneau să ne apropiem prea mult.

Apă curgea mereu.

Încetul cu încetul, pașii măgarului se făcuseră mai siguri și mai rezpezi. Sacaua mai ușară, jura vesel la fiecare sdruncinătură. Roatele nu mai gemeau.

În sfârșit ajunse, în loc ca baba să tragă pe măgar, măgarul țâra pe babă.

Drumul înghițise tot ce cursese din saca.

Baba băga de seamă că se petrecea ceva neobișnuit, atunci se opri să vadă ce se întâmplase. Ne oprirăm și noi, bine înțeles.

— Hai, să fugim, zise Petre.

— Ai răspunseți că.

— Ho, hei strigă baba, oprind măgarul.

Văzuse gaura deschisă, de unde se mai scurgeau câteva picături... Atunci se întoarse și ne văzu.

Noi n'o văzuserăm încă de cât pe la spate, cu fusta ei de bumbac învârsată, cu șalul înflorat și basmauă roșie de pe cap.

Ne privi câteva timp; fața ei posedea o moră și o bărbăție nu arădă nici mănie, nici mirare. Parcă era unul din acele capete bronzate, care dorm de secol în morminte egiptene.

Fără să rostească un cuvânt, întoarse măgarul și se cobori cu pasul încet și resemnat, la fântână.

Când trecu pe dinaintea noastră, nici nu se uită la noi.

Rămăserăm muți, și ne uităram unul la altul, rușinați.

Tradus de S. G.

Ilustrația noastră colorată

Concursul hipic național

Se știe că săptămâna trecută a avut loc la șoseaua Kiseleff din Capitală, primul concurs hipic național, sub prezidenția A. S. R. Principele Ferdinand.

La acest concurs au mai asistat AA. LL. RR. Prințesele Maria și Elisabeta și principele Carol, precum și d. N. Filipescu, ministru de războiu.

Au fost trei concursuri: de dresaj, de sărituri și de vânătoare cântare, la care au reușit zece câștigi.

Ilustrația noastră colorată din prima pagină reprezintă un moment al acestui interesant concurs.

DRUMUL GLORIEI

«Tot românul e născut poet» V. Alexandri.

Primum următoarele: Brăila, 16—911.

Onorabile Domnule Director,

Văzând în ilustrul și frumosul ziar „Universul Literar” cu numărul 20, rubrica ce a-ți înființat acum, cu titlul „Drumul Gloriei”, mă grăbesc a vă trimite și eu următoarele versuri, pe care, vă rog să bine voiiți a-mi le imprima. Credeți că nu voi fi refuzat.

CANTEC

Pesemne că, când m'am născut / Așa am fost ursit: / Să n'am noroc, ... să duc un trai / Amar... și necăjit!

Și eu ca orî și care om — / Câte ceva doresc, / Și vreau realizarea... dar, / Degeaba mă cănesc...

De la neepnt am fost ursit / Ca să nu am noroc, / Și plus de asta să ma fu / Pribiag din loc... în loc!

*). Am deschis rubrica aceasta pentru că ne simțim obligați a nu lipsi pe cititorii noștri de plăcerea de a găsi în frumusețile netăgădite ce primim cu zecile, drept producții literare.

Algeam pentru fiecare număr câte una din aceste frumuseți și vom ține marea noastră la dispoziția cercetătorilor progresului ce face avântul poetic în țara românească la începutul veacului al XX-lea. Red.

În fiecare zi pronunț: „Așa am fost ursit: „Să n'am noroc, ... să duc un trai, ... „Amar și... necăjit!...

L. C. Oțeleanu-Neptun Brăila, 1911.

PROVERBE

Dacă dai, n'ai. Erica păzește bostănăria. În țara orbilor câșorul e împărat. Cine poate oase roade, cine nu nici carne moale. Lac să fie că broaște 's destule. Cine nu deschide ochii, deschide punga.

DIN HAZUL ALTORA

D-nu Nae se mută

Și-a încercat calabalăcul în două camioane și stă să pornească după ele. — Dar ce, dom' Nae, te mută? — Trebuie un prieten. — Ce să fac, neică? Nu mă mai încap casa asta. — Ai copii, așa e; le trebuie și lor odăile. — De copii n'ar fi nimic, dar nu mai are unde și pune pălăriile nevasta.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEII SUB DIRECȚIA Doctorului I. KIRIAC Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalului Eforiei SECȚIE SEPARATĂ pentru BARBAȚI (hemoroidale, hematii, haurori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc. Strada Sf. Ionică 8, în dosul Teatrului Național — TELEFON 2/96 —

Advertisement for FLORA cosmetics featuring two women's faces and text: INAINTE și DUPĂ Introdusătorii Cremii și Pudrei „FLORA” PASTA de dinți BUGOL APA de GURA 1 leu 50

Advertisement for BOMBOANE ORIENTALE perfume featuring a star logo and text: Parfumează admirabil gura și distruge ori-ce miros urât al gurii. Căruța 50 banii la drogerii și farmacia. A se observa marca: «Semiluna cu stea».

E în interesul oricărei familii să se aboneze la SANATATEA

cea mai bună revistă de medicină populară cu admirabilul supliment gratuit Viața Fericită E o comoră pentru ori-ce casă Fie-care număr conține 32 pagini mari, bogat ilustrate. Număr de probă gratis la cerere. — Abonamentul anual 6 Lei. — Redacția și Administrația: Revista «Sănătatea» Str. Triumfului, 9, București. Notați bine adresa! 8644

E. A. Pucher & Co.

B-dul Elisabeta 15 (sub hotel Primar) Căminul Victoriei 148 (vis-a-vis de prințul Știrbey) BUCUREȘTI CELE MAI MARI ȘI VECHI MAGAZINE

Advertisement for bicycles: Bicyclul completă Lei 110 — Bicyclul cu roată liberă Lei 125.

Table listing various goods and prices: Bicyclul ori-ce marcă germană Lei 160 — Anvelopa Continental 8,50 Camera 5,— Lampă de bucătărie 4,— Piele 4,— Șea de piele 5,50 Pompă de picior 2,20 Lampă de acetylină 3,75 Clopot 1 — Spăla cu capsă 10 — Mănușe perechea 40 — Chei franceze de la 70 bani până la 1,20. Ghidon ori-ce formă lei 5,50 Tot felul de accesorii mai ieftin ca ori unde. Cereți catalogul ilustrat gratis și franco.

Advertisement for FLORA soap: SĂPUN DE TOALETĂ „FLORA” De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul. Bucata lei 1.25.

Advertisement for VOPSEA de PĂR RAPID: Garantat absolut nevătămător, văpsește imediat părul circumșis sau alb, în negru, în brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural, în cât nu se cunoaște de loc că părul este vopsit. Introdusătorii mei simpli și mai ușoară ca la ori-ce altă vopsea de păr. Lei 2.50 la drogerii și farmacia.

VINDECAȚI BEȚIA

Înșește ca pasionatul după băutura să-și fi pierdut calmul

Măstăci-l mai înainte ca alcoolul să-ți fi ruit sănătatea, dorul de muncă și averea, sau mai înainte ca moartea să-ți fie făcută cu neputință salvarea!

Alkolin e un succedaneu (înlocuitor) al Alcoolului și are de efect de a face pe bețiv să capete scârbă de băuturi spirtoase.

Alkolin e absolut nevătămător și acțiunea lui e așa de puternică în cât până și persoanele cari au prins mare slăbiciunea de băuturi alcoolice nu se mai dedau acestui viciu.

Alkolin e tot ce știința a produs mai nou pe acest teren, și, grație acestei descoperiri, miile de oameni au și fost scăpați din nevoie, mizerie și ruină.

Alkolin e un preparat ușor, așa că femeia îl poate da bărbatului la dejun în cafea, fără ca el să observe cătuși de puțin. În cele mai multe cazuri pacientul nici nu pricepe de ce a prins scorbă de spirit, ci crede că fiind-că a consumat în viața lui excesiv de mult alcool că aceea e că-pălat scârbă de această otrăvă, tocmai precum de multe ori cine-va se poate scârbi de o mâncare ce i s'a dat de prea multe ori.

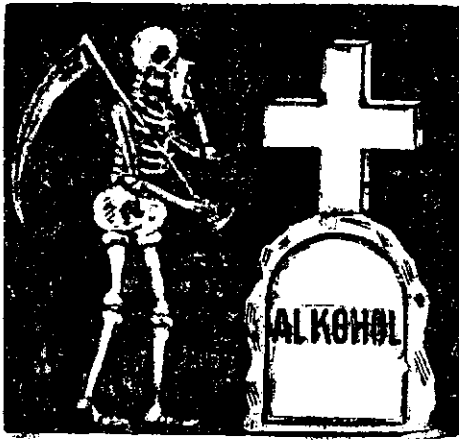
Alkolin ar trebui să fie dat de ori-ce părinte fiului său, student, înainte ca acesta să cădă la examen, fiind-că, chiar dacă nu s'a dat încă beției, apoi alcoolul tot îi slăbește creierul. În genere ori-ce om care nu este destul de puternic moralmente și n'are destulă stăpânire de sine pentru a se abține de la băuturi spirtoase, ar trebui să ia o doză de Alkolin. Alkolin e cu totul nevătămător.

Alkolin e și economisese foarte mulți bani cari alt-fel ar fi fost întrebuițați pentru vin, bere, rachiu sau licheor Alkolin costă 10 LEI și se expediază persoanelor cari trimit suma în mod anticipat, sau cari îl cer cu ramburs. A se adresa cererile numai către:

ALKOLIN-INSTITUT, COPENHAGA, 82. DANEMARCA

— Scrisorile trebuiesc francate cu marcă de 25 bani, iar cărțile postale cu 10 bani —

Reclama e sufletul comerțului

Personalele cari îl iau își conservă sănătatea și economisese foarte mulți bani cari alt-fel ar fi fost întrebuițați pentru vin, bere, rachiu sau licheor Alkolin costă 10 LEI și se expediază persoanelor cari trimit suma în mod anticipat, sau cari îl cer cu ramburs. A se adresa cererile numai către:

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI CU INCEPERE DELA 22 MAI, 1911

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un dormitor de bronz

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, 8.

O ELEGANTĂ GARNITURĂ de MOBILA p. SALONAȘ

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din :
O canapea, două fotolii, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin Littmann, str. Lipscani, No. 3.

UN DORMITOR de LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn
Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURĂ DE TOALETA JAPONEZĂ

compusă din un armuar cu oglindă, cu despărțituri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză. Una toaletă cu marmură și oglindă din bambu veritabil. Una dormeză tapisată cu stofă japoneză. Un scrin cu șapte cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un pedestal de bambu cu vas japonez. Una etajeră de perete, de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și un scaun tapizat tot cu stofă japoneză. Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMĂTATE GARNITURĂ MOBILĂ PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din : Una canapea, 4 scaune, 2 marchize, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în plus fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia.

UNA SUFRAGERIE MODERNA DIN LEMN MASIV

compusă dintr'un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile Gildener Rosenthal et Hascal, București, strada Carol I, No. 64.

- 1 serviciu de ceai pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.
- 1 ceasornic de masă, cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.
- 1 pendulă de perete «secesion» cu vitrouri, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail Frații A. et I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I-ii.
- 1 mașină de scris «Erica», ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la Compania «Ideal», Depozitul mașinilor de scris din București, Palatul Eforiei, reprezentant Leonida Piłkowski.
- 1 pendulă modernă culoarea aurului și un ceasornic pentru birou, rea nukului și frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», strada Colței, 31.
- 2 pelerine de ploaie, calitatea I, portative pe ambele părți și 2 truse de voiaj, tătative pe ambele părți și piele de crocodil.
- 2 aparate de ras «Juvenia», cumpărate de la «Compania generală», birou de informațiuni, București, strada Smârdan, No. 29, etajul I-ii.
- 1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară, cu capacul de nuc.
- 1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitatea cea mai superioară, coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut «Compania anglo-americană», București, strada Carol No. 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.
- 2 frumoase tructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8-bis.
- Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragma de concert și 6 cântece naționale.
- Una vioară model Stradivarius, completă, cu arcuș, cutie și accesorii.
- Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil și colțurile îmbrăcate cu metal.
- Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sidef, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

- 1 serviciu de bucătărie «Sirius email», compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin A. Rechenberg et filii, București Lipscani, 15.
- 6 cămăși bărbațești de zi, de zestre sau 6 perechi pantaloni (indispensabili);
- 6 perechi ciorapi fil d'Ecosse 6 batiste de olandă cu monogramă;
- 1 pereche jartiere de mătase 1 pereche bretele idem, cari se vor confecționa după măsură câștigătorului de cuncutul magazin de lingerie «La patru sezoane», Victoriei, pa-agiul Maca, vis-à-vis de poliție.
- 2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stoffei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Gimberg, strada Academiei, 25.
- Una bucată 19 metri pânză de inșor cu borangie, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor.
- 2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă;
- 1 ceasornic de argint rusesc pentru bărbat;
- 1 brățară de aur cu 3 diamante;
- Un inel de aur bărbătesc cu rubin; un inel de aur cu safir; un inel cu două și safir la mijloc.
- 2 ceasornice de metal marca «Sonia»
- 2 porttografii de portolan japonez, cu flori artistice, lucrate în foc;
- Un pince-nez aur 14 karate; una pereche ochelari duble;
- 2 lorgnioane pentru damă; 12 benocluri de teatru, cumpărate de la institutul de optica «Ocularium», str. Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-ului Gheorghe D. Fischer, oculist.
- Un frumos premiu pentru grădină, «Șantier», compus din un cocos, două găini și douăsprezece pușori.
- Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor Henry H. Duployen, strada Edgard Quinet, No. 5.
- 30 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din interesanta scriere: Memoriile Regelui Carol I.